

Musdat – en database til museumsfaglig administration

Af Niels Wickman, Museumsinspektør på Holbæk og Omegns Museum

I første halvdel af 1980'erne var edb efterhånden så udbredt, at også museumsverdenen fik øjnene op for dens muligheder. Det første man begyndte på var at indføre de mange hånd- og maskinskrevne kartoteker i det nye elektroniske medie. Bedre egnet var mediet heller ikke, for den grafiske brugerflade, som vi kender den i dag, var ikke opfundet. Af databaser fra den tid kan nævnes Asksam, Pcfiler, Reflex og lidt senere Dansk Museumsindex, bedre kendt som DMI. Mens de førstnævnte databaser havde en kort levetid, så formåede DMI at bide sig fast; naturligvis godt hjulpet af Statens Museumsnævn, der stadigvæk i dag er garant for programmet, der anvendes af en stor del af de danske museer.

Når der nu findes et "etableret" database-program, hvorfor så opfinde et nyt. Det er et spørgsmål, som jeg har hørt mange gange. Vender vi kort tilbage til DMI, som jo altså skulle være hele museumsverdenens program, så må man sige, at programmet for det første aldrig har været arkæologernes kop the. Derfor ser man tit, at museer der anvender programmet kun gør det for nyere tids vedkommende, mens den arkæologiske del enten ikke er registreret på edb eller hvis den er, da kun som tekstfiler i f.eks. wordperfect. Nuvel, det er problemer, der kan løses. Imidlertid har det vist sig, at DMI trods den massive opbakning fra specielt Statens Museumsnævn i dag ikke har været opdateret i de senere år. Selv ikke introduktionen af Microsoft Windows i begyndelsen af 1990'erne har givet anledning til at udvikle DMI frem til en windowsversion der kunne give brugerne en grafisk brugerflade.

Da jeg i 1995 begyndte at arbejde på et provinsmuseum opstod hurtigt behovet for at kunne indføre sager, genstande, fotos m.v. på edb – kort sagt havde jeg brug for et værktøj der kunne lette den administrative praksis og dermed give mulighed for overblik. Det jeg søgte var et program, der var let at anvende, kunne give overblik, kunne anvendes til såvel det arkæologiske som det historisk-etnologiske område og som endelig gav mulighed for at anvende de mange grafiske muligheder der findes i dag. Jeg behøvede ikke at lede længe før jeg fandt ud af, at et sådant program ikke fandtes. Der var således ikke anden udvej end at konstruere det selv, hvilket resulterede i Musdat, der i dag findes i en version 3 og som vil blive præsenteret nedenfor. Idéen til databasens forskellige elementer har jeg hentet fra mange sider, men især Nationalmuseets genstandsregistreringsprojekt, som jeg deltog i i årene 1990-1996 har inspireret mig og været til stor nytte i udviklingen af databasen.

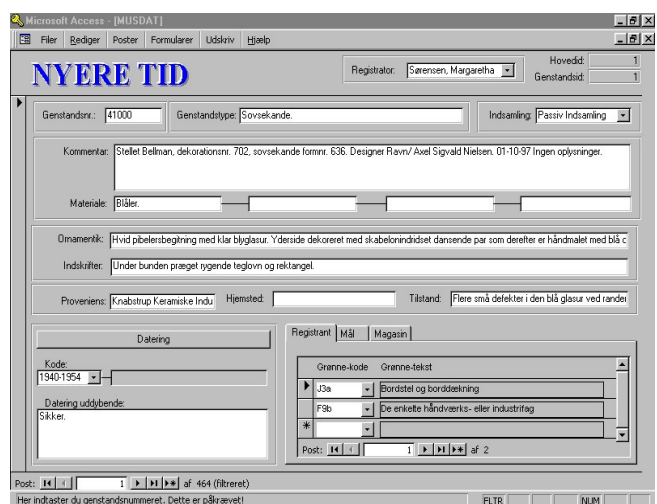
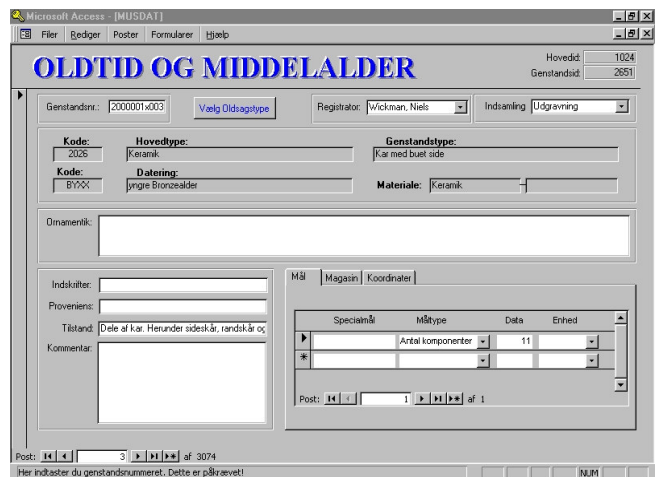
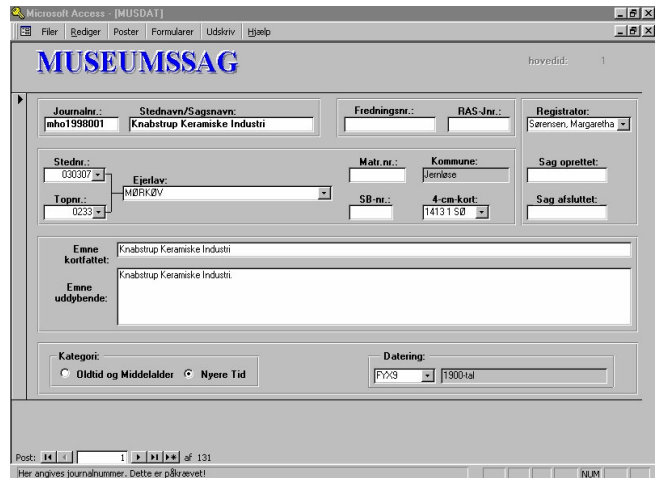
Musdat

Når databasen startes vises en menu, hvor man kan vælge Museumssag, Oldtid & Middelalder samt Nyere Tid. Hovedindgangen er via museumssagen idet programmet kræver, at man opretter en sag som det første. Dette er helt i tråd med den almindelige praksis på museerne.

Indgangene Oldtid & Middelalder samt Nyere Tid er beregnet til søgning på de pågældende perioders inddateringer.

På museumssagformularen oprettes sagen. Der findes rullepaneler til stednumre, topnumre, registrator, 4-cm-kort og dateringer. Disse rullepaneler er hjælpetabeller. Det betyder, at man ved f.eks. at vælge et stednummer på listen automatisk får udvalgt de ejerlav, som hører til det pågældende sogn. En anden fordel ved rullepanelerne er, at man ved at vælge på en tabel sikrer sig imod fejlstavninger, som er vanskelige at søge på. En computer er jo som bekendt dum og kan derfor ikke regne stavfejl ud.

Når museumssagen er oprettet kan databasens øvrige funktioner anvendes. Man kan oprette genstande, indføre fotos, lave fundanmeldelser, udgravningsbudgetter m.v. Når genstandene skal indføres skal man på museumssagen have angivet om der er tale om Oldtid & Middelalder eller Nyere Tid. Dette er afgørende fordi databasen åbner to forskellige registreringsvinduer til registrering af genstande. På formularen for Nyere Tid anvendes den velkendte "Grønne Registrant" til klassifikationen, mens man på formularen for Oldtid & Middelalder anvender typelister.

Typelister er naturligvis noget man skal anvende med omtanke, for vil standardiserede typer ikke hæmme forskningen? Jeg mener det ikke for man kan til hver en tid oprette nye typer, hvis nogle nye erkendes. Imidlertid tror jeg, at de ca. 3500 typer, som systemet kender i øjeblikket er tilstrækkeligt for de fleste. Til hver type er knyttet et materiale og en datering. Det betyder, at hvis man f.eks. vælger en korsformet fibula så vil systemet automatisk foreslå materialet til bronze og dateringen til ældre germansk jernalder. Man kan naturligvis ændre disse i hvert enkelt tilfælde, men ofte vil systemet have ret og man slipper for at indtaste oplysningerne selv. En lille men ikke uvæsentlig gevinst er, at man får indskrevet ens genstande på samme måde. Dette er tit et problem, fordi man ofte ikke kan huske, hvad man kaldte genstanden tidligere. Et eksempel er en specialiseret kerneøkse, der kan skrives på mange måder eks.:

- Kerneøkse, specialiseret
- Kerneøske, spec.
- Specialiseret kerneøkse
- Spec. Kerneøkse

Ovennævnte eksempel viser, at skal en sådan type findes i en søgning så må alle nuancerne med, men hvad er sandsynligheden for, at man glemmer en af dem i søgningen? Temmelig stor og dermed får man ikke det rigtige antal poster frem. Ved at anvende typetabeller giver man hver type en entydig stavemåde, hvilket gør det let at søge data frem.

Til såvel museumssager som genstande kan man knytte digitale billeder, der kan ses direkte i databasen. Fundanmeldelser oprettes hurtigt idet databasen anvender mange af de oplysninger, der blev indtastet i museumssagen. Min idé

hertil var, at når man som arbejdende arkæolog alligevel skal udarbejde fundanmeldelser til RAS så kan man lige så godt få dataene ind et sted, hvor de kan anvendes til andet end blot et stykke papir. Ved at oprette en fundanmeldelse i databasen får man samtidig oprettet en museumssag og har nu fået etableret det skelet, som genstandene hviler på.

Fra databasen kan man udskrive mange forskellige ting. Fundanmeldelserne er nævnt, men databasen kan bl.a. også generere udgravningsbudgetter, genstandslistor og "blå kort" samt udfylde museumssagslæg automatisk. Alt sammen noget der skulle kunne lette det daglige arbejde.

Fremtiden

Ovenfor har jeg forsøgt at give en kortfattet indføring i databasen. Der er naturligvis tale om et produkt, der er i konstant udvikling. Således startede databasen i Access 2 og findes nu i Access 97 og Access 2000. Indholdsmæssigt er der løbende kommet nye funktioner på, som gerne skulle kunne forbedre funktionaliteten. De næste tiltag vil sigte mod en integration af søgnebeskrivelsen samt en Gis-adgang til eksempelvis MapInfo, der er blevet meget udbredt på de arkæologiske arbejdende museer. Også skridt i retning af en digital udgravningsberetning er med i overvejelserne.

Ved den spæde start i 1996, hvor jeg påbegyndte programmeringen var der ikke mange, der gav databasen store chancer. Begrebet "hjemmestrikket" har jeg tit hørt, men det behøver selvfølgelig ikke at være negativt ment. Imidlertid har den store tekniske udvikling sammenholdt med den manglende udvikling af

DMI betyder, at stadigt flere museer bakker op omkring databasen. Det er jeg selvfølgelig glad for, men man skal selvfølgelig gøre sig klart, at når så mange viser interesse for den hjemmestrikkede model så er det fordi tilliden til det etablerede er ved at forsvinde. I disse år tales der edb som aldrig før. Kommunerne kræver nærmest, at samlingerne bliver digitaliseret og helst præsenteret på internettet. Tilbage sidder museerne, som gerne vil følge med tiden og komme i gang, men som ikke engang kan få den ”anerkendte” database i en nutidig version.

Mange har spurgt mig om ikke det er farligt at lave endnu en database til museumsverdenen.

Mit svar har hele tiden været nej, for når jeg ser på, hvem det er, der interesserer sig for mit produkt så er det dem, der er blevet trætte af at vente på DMI i en windowsudgave og som var ved at berede sig på at opfinde en database selv. Andre er institutioner, som ellers ville have fortsat med kartotekskort og protokoller og atter andre er institutioner med meget gamle databaser, som gerne vil have dem konverteret mens de stadigvæk kan læses. Jeg mener derfor, at Musdat har sin berettigelse og ny forskning indenfor edb har da også vist, at kravet om, at alle skal anvende den samme database for at kunne ”tale sammen” er en skrøne. I dag er det ligegyldigt blot de grundlæggende principper er ens og det er de her. Dybest set er der tale om indpakning og funktionalitet.